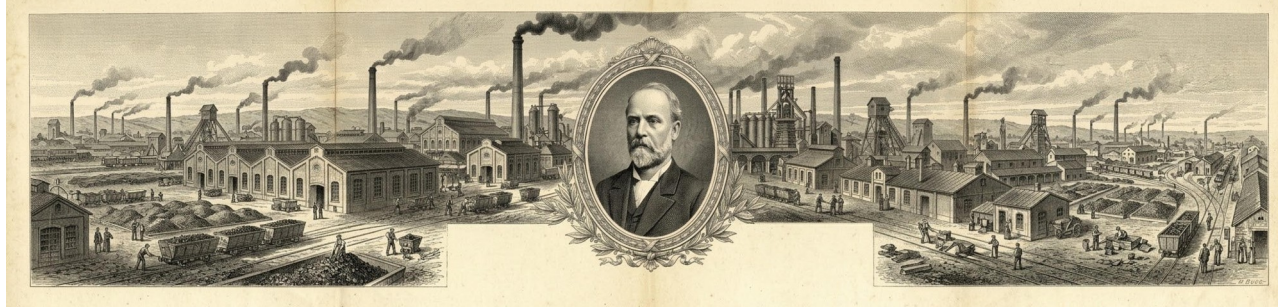

PAUL KUPELWIESER
VIZIONÁŘ A STRŮJCE EKONOMICKÉHO ZÁZRAKU VÍTKOVIC
150 LET OD PŘÍCHODU DO VÍTKOVIC
PRACOVNÍ LIST

Píše se rok 1876. Do Vítkovic, tehdy malé obce u Moravské Ostravy, přijíždí nový ředitel Paul Kupelwieser. Železářny se nacházejí v krizi, technologie jsou zastaralé a dělníci žijí v nuzných podmínkách. Od majitelů – slavné finančnícké rodiny Rothschildů a podnikavých bratrů Gutmannů – dostává volnou ruku a jasný úkol: postavit železářny na nohy. Již od samého počátku má v hlavě plán, který navždy změní tvář celé střední Evropy.

KRIZOVÝ AUDIT 1876 – ZACHRAŇTE ŽELEZÁŘNY!

Přečti si následující fakta o stavu podniku v roce 1876 a u každého z nich urči, jaký hlubší strategický problém (ekonomický či společenský) to pro firmu představuje.

1. Vítkovice vyrábějí železo zastaralým „pudlováním“, zatímco konkurence v Anglii a Německu už masivně používá ocel (Bessemerův proces).

Tvůj odhad následku:

2. Železářny nakupují uhlí od cizích dolů a rudu dovážejí za vysoké ceny, přičemž doprava není koordinovaná.

Tvůj odhad následku:

3. Průměrná doba, po kterou dělník vydrží pracovat ve Vítkovicích, je velmi krátká. Lidé často odcházejí zpět na venkov nebo ke konkurenci, jakmile se naučí základy řemesla.

Tvůj odhad následku:

Dohledej, komu je zasvěcen centrální vítkovický kostel. Zkus odhadnout, proč bylo vybráno právě toto jméno? K čemu původně sloužila věž tohoto kostela?

Mohl bys dnes navštívit místa spjatá s působením Paula Kupelwiesera a vidět výsledky jeho práce?

Koksovna je srdcem železáren, protože přeměňuje černé uhlí na koks a ten slouží jako nezbytná součást pro výrobu surového železa.
Úkol: Překvap svého učitele chemie a dohledej si postup, jak se vyrábí koks.

KUPELWIESERŮV STRATEGICKÝ TROJÚHELNÍK

Kupelwieser pochopil, že k záchraně nestačí jen koupit nové stroje. Musel vytvořit systém. Navrhni jeho řešení ve třech klíčových oblastech:

1. Technologie: Vítkovice v té době neměly mnoho finančních prostředků. Jak bys rozhodl: Investovat postupně do oprav starých pecí, nebo zariskovat, vše zastavit a postavit úplně novou moderní ocelárnu na zelené louce?

Tvé rozhodnutí a zdůvodnění:

2. Integrace podniku: Kupelwieser prosazoval, aby Vítkovice vlastnily vše – od uhelného dolu, přes koksovnu, která produkuje kvalitní koks pro pece až po finální ocelový plech na loď. Jaká je hlavní výhoda tohoto přístupu „vše pod jednou střechou“?

Výhoda:

3. Sociální inženýrství: Kupelwieser začal stavět a zřizovat veškerou občanskou vybavenost: závodní nemocnici, školkou, školu a tržnici. Zkus zformulovat jeden čistě ekonomický (ne charitativní) argument, kterým Paul obhájil tyto stavby před majiteli podniku.

Argument:

CENA LOAJALITY

Představ si, že jsi dělník v roce 1880. Máš na výběr:

A. Firma A: Nabízí o 10 % vyšší plat, ale bydlíš v soukromém špinavém podnájmu a když onemocníš, jsi na dlažbě.

B. Vítkovice (za Paula Kupelwiesera): Nabízí standardní plat, ale k tomu levný firemní byt, školu pro tvé děti a bezplatnou lékařskou péči v závodní nemocnici.

Tvoje volba:

Důsledek pro firmu:

Na následujících fotografiích lze nalézt budovy, které nechal vystavět Paul Kupelwieser pro dělnictvo: závodní nemocnice, závodní tržnice, tzv. Štítová kolonie (ubytování pro dělnictvo), kostel, atd.

Prohlédni si následující obrazový materiál a najdi, co mají tyto stavby společného:

ČERVENÝ PODPIS PAULA KUPELWIESERA

Prohlédni si detailně fotografie budov nahoře a odvoď 2 praktické důvody, které Kupelwiesera přesvědčily zvolit neomítnuté zdivo jako společný prvek všech budov:

Vítkovice byly plné kouře z pecí a chemických výparů. Co by se stalo s klasickou bílou omítkou po 3 letech provozu huti a co by se s ní muselo dělat? Jak tento problém řeší neomítnutá cihla na fotkách?

Vítkovice potřebovaly naráz postavit desítky domů pro tisíce nových dělníků. Který krok při stavbě se díky použití neomítnutých cihel úplně vynechal a co to podniku ušetřilo?

PADOUCH NEBO HRDINA?

Odkaz a osobnost Paula Kupelwiesera vzbuzují protichůdné reakce – dnes stejně jako v jeho době. Pro jedny byl geniálním vizionářem, bez něhož by nevznikl hutnický gigant světového formátu a unikátní průmyslové Vítkovice, pro jiné byl nekompromisním germanizátorem a nepřitelem dělníků. Nahlédněme proto i do dobové kritiky:

*V dým zahalen vítkovských pecí jsem stál,
noc zřela mi z očí, plam z nozdry mi vál
nech zářilo slunce, nech večer se šel
já semknutou brvou jsem vrahy ty měřil:
ty bohaté židy ty grofy ze šlachty
já škaredý horník jak vyskočil z šachty.
Nechť diadém jednomu na skrání svítil,
každý z nich upjatý pohled můj cítil,
mou zařatou pěst, můj vzdor,
hněv horníka z Beskyd a z hor.*

1. Urči autora této básně:

2. Dočkala se tato báseň nějakého moderního (písňového) zpracování?

3. Pánem Vítkovic byl v té době Paul Kupelwieser a majiteli podniku byly bohaté rodiny Rothschildů a Gutmannů. Proč myslíš, že ho český dělník mohl vnímat jako „nepřítele“ nebo „germanizátora“?

ZLOMOVÝ BOD: Z VÍTKOVIC AŽ NA JADRAN

V roce 1893, na vrcholu slávy, Paul Kupelwieser nečekaně Vítkovice opouští. Za vydělané peníze kupuje odlehlé souostroví **Brijuni** u pobřeží Istrie. Ostrovy jsou zamořené malárií a nikdo tam nechce žít. Následující informace dohledej pomocí internetové rešerše:

1. Kterého světoznámého odborníka si Kupelwieser na ostrovy pozval? Čím se tento muž proslavil?

2. Jakým způsobem se Kupelwieserovi a jeho týmu podařilo malárii na ostrovech úplně vymýtit?

3. V co Kupelwieser zamořené a zanedbané ostrovy proměnil a jaké slavné osobnosti (kromě politiků) je začaly navštěvovat?

4. Který významný politik si na Brijuni nechal postavit letní rezidenci a udělal z nich centrum světové politiky ve 2. polovině 20. století?